

DIVIZIA 3 INFANTERIE — FORȚĂ DE INTERVENȚIE PENTRU LICHIDAREA REBELIUNII LEGIONARE DIN IANUARIE 1941

CORNEL CARP

Având în componența sa regimentele 1 Vânători, 4 Dorobanți Argeș și 6 Artilerie dislocate în Pitești și 30 Dorobanți cu cazarma în Câmpulung-Muscel, Divizia 3 Infanterie comandată de generalul Ion Boițianu, a primit ordin la începutul lunii decembrie 1940 să se deplaseze în București. Efectivele sale totalizau 107 ofițeri, 66 subofițeri și 3039 trupa. Această acțiune marca începutul măsurilor luate de către generalul Ion Antonescu, conducătorul statului, pentru lichidarea Mișcării legionare și a oricăror alte acțiuni cu caracter anarhic și antistatal ce ar fi putut aduce grave prejudicii țării, ce aveau nevoie atunci, mai mult ca oricând, de stabilitate internă.

Opțiunea generalului Antonescu pentru Divizia 3 Infanterie nu a fost întâmplătoare. Născut în Pitești, fost comandant al acesteia, cunoaștea bine valoarea corpului de cadre și se bucura de simpatia lor. Pe de altă parte, regulamentele militare nu recomandau folosirea unităților militare pentru reprimarea mișcărilor de stradă în localitățile unde își aveau garnizoanele de reședință.

Zona de intervenție a diviziei a fost împărțită în două sectoare: Nord și Sud — despărțite de linia de demarcație: șoseaua Titu-Bolintin —

Bulevardul Regele Carol al II-lea — Bulevardul Regina Elisabeta — Bulevardul Regele Carol I — Calea Moșilor — Bulevardul General Lambru — Șoseaua Colentina — Afumați.

Sectorul de Nord era comandat de colonelul Arhip Ion. Aici acționau Regimentul 1 Vânători și 4 Dorobanți. În sectorul de Sud, comandat de colonelul Antonescu Petre acționa Regimentul 30 Dorobanți-Muscel. În rezerva diviziei au fost date Regimentul de Gardă Călăre, Batalionul 1 Infanterie Ușoară și Batalionul 1 Care de Luptă. Punctul de comandă al diviziei s-a aflat în cazarma Regimentului 3 Călărași din capitală.

Cu un puternic eșalon de forțe trebuia să se intervină în interiorul capitalei și să se pună stăpânire pe clădirile principalelor instituții dacă acestea s-ar fi aflat sub controlul rebelilor. Al doilea eșalon urma să acționeze la periferie și în comunele suburbane cu misiunea de a bloca intrările în capitală și a interzice deplasările, spre centru în situația când ar fi izbucnit conflicte armate.

Toate unitățile staționau în cantonamente de alarmă, gata să intervină în orice moment. Dispozitivul și misiunile acestora s-au modificat de mai multe ori pe timpul rebeliunii,

în funcție de schimbările intervenite în raportul de forțe și noile unități date de sprijin.

Prima misiune primită și executată de către divizie a fost demonstrația de forță din ziua de 21 ianuarie. În urma Ordinului nr. 10 444/20 ianuarie dat de Comandamentul Militar al Capitalei, unitățile s-au deplasat în marș pe coloane, în Piața Victoriei. Aici, generalul Constantin Sănătescu, nou numit în funcția de comandant al Comandamentului Militar al Capitalei a primit raportul și a ținut o scurtă cuvântare. Au urmat intonarea imnului regal și manifestații de adeviere pentru generalul Antonescu, conducătorul statului.

Având în vedere deteriorarea situației în noaptea de 20/21 ianuarie, informațiile sosite la comandamentul diviziei, referindu-se la bande înarmate de legionari, care terorizau și jefuiau populația din cartierele Calea Călărăși, Strada Lucaci, Calea Văcărești și Dudești, o parte din trupele diviziei au intrat în dispozitiv de luptă.

Dimineața zilei de 21 ianuarie; a fost marcată de acțiuni în forță ale legionarilor. Coloane de muncitori s-au deplasat la sediul legionar de pe strada Roma. Aici a fost adus tot armamentul ridicat de la Prefectura Poliției și Siguranța Generală în scopul realizării în această zonă a unui puternic centru de rezistență.

Alexandru Ghica, directorul general al polițiilor, demis cu o zi în urmă de către Antonescu, ajutat de comandantii legionari Trifa, Găină și Cutzamina, conduceau din clădirea Siguranței Generale a Statului acțiunile rebelilor la nivelul capitalei și al întregii țări.

Constantin Maimuca, ajutat de inspectorul Baciu, aflați în același sediu, centralizau informațiile și țineau legătura cu celelalte centre legionare din țară.

Până la orele 13,00 au fost ocupate de către grupuri de legionari înarmați, clădirile unor importante instituții, precum: Prefectura Poliției Capitalei, Primăria Sectorului Albastru, Casa Verde, localuri ale unor ministere. O situație deosebit de gravă s-a creat în momentul ocupării Cazarmii Gardienilor Publici, aflată în spatele Palatului Președenției Consiliului de Miniștri. Aici, se aflau doar jandarmii din serviciul de gardă, existând pericolul de a fi ocupat de cei aproximativ 700 de legionari care îl așteptau.

În dimineața aceleiași zile, din ordinul generalului Antonescu, Comandamentul Militar al Capitalei a emis o ordonanță prin care se interziceau întrunirile publice, iar posesorii de arme erau somați să le depună imediat. Tot atunci, Regimentul 30 Dorobanți-Muscel a primit ordin să completeze efectivele aflate la Poșta și Palatul Telefoanelor.

La orele 16,00, generalul Constantin Sănătescu a ordonat să se execute imediat dislocarea tuturor forțelor pregătite pentru intervenție, în următorul dispozitiv:

- R.1 Vânători cu :
 - B.1 la Președenție ;
 - B.2 la Atelierele Grivița ;
 - B.3 la Institutul Militar.
- R.4 Dorobanți Argeș cu :
 - B.1 la Președenție ;
 - B.2 la Târgul Moșilor ;
 - B.3 la Statuia Pache.
- R.30 Dorobanți-Muscel cu :
 - 1 Cp./B.1 și 1 Cp./B.3 la Președenție ;
 - B.2 la Cimitirul Bellu ;
 - B.3 (-1 Cp.) la Parcul Carol.

Celelalte efective ale regimentului se aflau deja dislocate în dispozitiv la Poșta și Palatul Telefoanelor.

- Regimentul de Gardă Călăre cu 1 Divizion la Președenție ;
- Regimentul 21 Infanterie cu 1 Batalion la Președenție ;

- Batalionul 1 Infanterie Ușoară cu :
 - 1 Cp. la Siguranța Statului ;
 - 1 Cp. la Prefectura Poliției ;
 - 1 Pl. la Garajul Zoe Râmniceanu.
- Batalionul 1 Care de Luptă cu :
 - 8 tancuri la Președenție ;
 - 2 tancuri la Ministerul Apărării ;
 - 5 tancuri la Comandamentul Capitalei ;
 - 7 tancuri la Tribunalul București ;
 - 9 tancuri în cazarmă.

În seara aceleiași zile s-au mai trimis gărzi la Uzinele Lemaitre și Grigore Alexandrescu.

Lupte înverșunate ale forțelor de ordine cu grupuri mari de rebeli s-au dus la Prefectura Poliției Capitalei și la Cazașma Gardienilor Publici. S-a tras la început foc de avertisment cu muniție de manevră, după care s-a folosit muniție de război ca urmare a violentelor riposte ale legionarilor. S-a folosit în mod deosebit armamentul automat individual și de pe tancuri. Legionarii au beneficiat de avantajele care le ofereau clădirile ocupate unde erau baricadați. La Cazașma Gardienilor Publici, legionarii au reușit să captureze un tanc pe care l-au folosit ulterior pentru apărarea clădirii.

La orele 21,00 s-a primit la comandamentul diviziei ordinul M.St.M. nr. 28687 și Decretul - lege de militarizare a unor instituții și întreprinderi de stat și particulare. Conform acestui ordin s-au trimis gărzi (Ordinul nr. 33370) la Societatea Română atelierul Peschl și Societatea Comunală a Tramvaielor (R. 4 Dorobanți), de Radio-Difuziune (R. 1 Vânători). Societatea Lemaitre și întreprinderea „Grigore Alexandrescu“ (R. 30 Dorobanți - Muscel).

Pe timpul nopții, s-au luat toate măsurile organizatorice să se treacă cu toate forțele la acțiuni militare

pentru lichidarea rebeliunii.

În dimineața zilei de 22 ianuarie, rebeliunea a atins apogeul desfășurării sale. Pe timpul nopții, speculând lipsa de combativitate a unităților militare (care nu primiseră ordin să acționeze) legionarii au transformat clădirile ocupate în puternice centre de rezistență. S-au mobilizat muncitorii de la Societatea de Tramvaie și Societatea „Distribuția“ aparținând Uzinelor Comunale București, cu ajutorul cărora s-au baricadat cartiere întregi cu mașini, tramvaie și autocisterne încărcate cu benzină, gata să fie incendiate în situația când armata ar fi atacat cu tancuri.

Regimentul 30 Dorobanți - Muscel a fost atacat de grupuri masive de legionari la Palatul Telefoanelor și în Piața Teatrului Național. La orele 21,00 un mare număr de rebeli, mobilizați de discursurile incendiare ținute la o tribună improvizată în fața Teatrului Național, de către Moise Groza, comandantul Corpului Muncitoresc Legionar și Radu Gyr, directorul Teatrului Național, au atacat Palatul Telefoanelor, sprijiniți de un puternic foc de mitraliere executat de pe clădirile învecinate. Schimburi de focuri s-au dat pe întreg parcursul nopții, militarii reușind să anihileze toate atacurile legionarilor. Dimineața s-au găsit în împrejurimile Palatului 8 morți și un rănit grav din rândul legionarilor. Trupa nu a suferit pierderi.

Aceleși regiment a trimis subunități în Piața Vama Poștei, ocupând străzile din jurul clădirii Prefecturii Poliției Capitalei. În urma altercațiilor cu grupurile de manifestanți din rândul cărora se executa foc asupra militarilor, s-a tras în plin, fiind ucise șase persoane. În jurul orei 12,00 a sosit un grup de militari germani în frunte cu un colonel care au determinat pe legionarii aflați în clădire să se predea, aceasta fiind pusă începând cu ora 12,00 la dispoziția

generalului Mitrea, comandantul Po-
liției Capitalei.

Subunitățile Batalionului 1 Infanterie Ușoară, la ordinul expres al lui Antonescu au acționat pentru capturarea și dezarmarea a două cuiburi de rebeli aflate în casele Elena Lupescu și Malaxa. Aici s-au folosit cinci tancuri cu ajutorul cărora s-au anihilat rapid grupurile care au opus rezistență, îndeosebi în casa Malaxa.

Pe fondul unor acțiuni ale rebelilor din ce în ce mai lipsite de intensitate, s-a trecut la acțiuni de curățire a zonelor unde s-au dat lupte, pentru împrăștierea manifestațiilor.

În aceeași zi, coloane motorizate germane au făcut o demonstrație de forță pe străzile capitalei în sprijinul generalului Antonescu, anulând orice speranță a legionarilor.

Ordonanța emisă în seara zilei de 23 ianuarie de către Comandamentul Militar al Capitalei anunța că dezordinile încetaseră și armata controla situația pe deplin.

Luptele au continuat însă, în zilele de 24, 25 și 26 ianuarie, nemaiaivând amploarea din zilele precedente.

S-au intensificat acțiunile de propagandă în rândul ostașilor difuzându-se prin diverse căi știri false, cu un conținut aberant: „Orașul Cluj a fost cedat de România Ungariei și trebuie eliberat“, „Jidanii au declanșat revoluția și legionarii acționează împotriva lor“, „Armata a atacat pe legionari“, „Generalul Antonescu s-a unit cu comuniștii“ etc. O importanță deosebită a avut-o, cel puțin pentru o perioadă, controlul legionarilor, încă de la începutul rebeliunii, asupra posturilor de radio din București, Băneasa și Bod.

Comandamentul Militar al Capitalei și Divizia 3 Infanterie au primit ordin în jurul orei 10 de la Președinția Consiliului de Miniștri să pună în aplicare Planul de acțiune. Generalul Ion Antonescu, care preluase personal comanda unităților

militare aflate în dispozitiv a ordonat să se reducă pe rând rezistențele rebelilor, începând cu Cazarma Gardienilor Publici, unde se afla cea mai importantă grupare de forțe legionare. La ora 10,45, generalul Constantin Sănătescu, însoțit de un procuror militar, au făcut somațiile legale pentru predarea și părăsirea cazarmii. Neprimindu-se răspuns s-a trecut la atac. Legionarii au răspuns cu focul tuturor categoriilor de armament, inclusiv cu tunul de pe tancul capturat cu o zi înainte. La puțin timp s-a atacat cu tancurile care au distrus mai întâi tancul capturat de rebeli. Timp de 5 - 10 minute s-a tras asupra clădirii inclusiv cu aruncătoare de mine. Luptele au durat până la ora 11,47 când, ultima rezistență din clădire a cedat și rebelii s-au predat în masă.

Cucerirea Cazarmii Gardienilor Publici a reprezentat un succes deosebit, legionarii fiind îndepărtați din apropierea clădirii Președinției Consiliului de Miniștri, obiectiv strategic de cea mai mare importanță de unde se coordonau acțiunile militare de reprimare la nivelul capitalei și al întregii țări.

Lupte deosebit de violente s-au dat la sediul legionar de pe strada Roma, unde au acționat militarii din Regimentul 1 Vânători. Acestea au continuat și pe 23 ianuarie scăzând în intensitate abia a doua zi, când importanta grupare legionară din această zonă s-a predat.

Pe 24 ianuarie se mai duceau lupte la Casa Studenților din Calea Plevnei, Facultatea de Drept, clădirea ziarului „Monitorul Oficial“, a ziarului „Universul“ și la Universitate. De asemenea erau semnalate grupuri mari de legionari la biserica Ilie Gorganji unde se aflau trupurile unor legionari morți.

În diverse cartiere din capitală, populația semnală comandamentului diviziei, bande de legionari care je-

luiau, incendiau, provocând mari dezordine. Militarii surprinși izolați erau dezarmați și dezbrăcați de efecte. Un oribil asasinat s-a produs pe strada Dudești unde, doi ostași din Regimentul 29 Infanterie au fost dezarmați de legionari, care i-au stropit cu benzină și le-au dat foc, arzând de vii.

Nu este lipsit de interes să remarcăm faptul că, în toată această perioadă atât poliția cât și jandarmeria și-au abandonat total atribuțiile, îngreunând mult acțiunile armatei, care a fost nevoită să preia desfășurarea acțiunilor specifice acestora.

Începând cu 25 ianuarie, pe măsură ce noi unități au intrat în dispozitiv cu misiunea de menținere a ordinii, părți din unitățile Diviziei 3 Infanterie au fost retrase la periferia capitalei. În urma descinderilor făcute în această zonă la unele cuiburi legionare s-au găsit imense cantități de bunuri furate : bani, bijuterii, baloturi de stofe, blănuri, alimente, arme. Aceste bunuri au fost inventariate și s-a început redistribuirea lor celor păgubiți.

Pe parcursul acestor zile, când Divizia 3 Infanterie s-a aflat în centrul evenimentelor, și-au pierdut viața un număr de 21 de ofițeri, subofițeri și soldați, în timp ce alți 53 au fost grav răniți. Pentru cei decedați s-au organizat funeralii naționale. Cei răniți, precum și familiile celor căzuți în lupte și urmașii acestora au fost împroprietăriți cu pământ. Un mare număr de ofițeri, subofițeri și soldați au fost decorați cu ordine și medalii sau înaintați în grad.

Unitățile Diviziei 3 Infanterie au mai fost menținute o scurtă perioadă de timp în capitală după care s-au reîntors în garnizoanele de reședință, misiunea lor fiind considerată încheiată.

Din punct de vedere militar, decizia de aducere a Diviziei 3 Infanterie din județul Argeș în București în scopul lichidării rebeliunii legionarilor s-a dovedit a fi inspirată.

Ordinea și disciplina cu care s-a acționat au compensat o serie de deficiențe privind modul de acțiune și insuficiența pregătire a militarilor privind ducerea luptei în localități, precum și cele datorate lipsei din dotare a unor categorii de armament specifice.

Merită a fi subliniată rațiunea de care au dat dovadă atât militarii cât și comandanții acestora, care au evitat cât au putut să transforme capitala într-o baie de sânge, numărul victimelor fiind limitat în raport cu anvergura confruntărilor dintre beligeranți.

Din punct de vedere politic, evenimentele au avut o dublă semnificație : au marcat eliminarea definitivă a Mișcării legionare din viața politică a țării, aducând, pe de altă parte, grupării antonesciene acel plus de recunoaștere și încredere ca element justificativ în vederea instaurării dictaturii militare, considerată a fi singura soluție pentru a salva țara, în situația deosebit de complexă în care se găsea atât pe plan intern cât și internațional.

NOTE

1. Arhivele Ministerului Apărării Naționale, fond M.Ap.N., fond Comandamentul Militar al Capitalei, fond Cabinetul Ministrului, fond Marele Stat Major, fond Divizia 3 Infanterie : 1 (vol. I), 3, 8, 10, 15 (vol. I); 1A, 1B, 7; 1/5, 1/6, 2/3, 5/1, 130; 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 14, 15, 19, 31 A, 34 D, 35 (vol. II și III), 37, 38,

49, 50 B, 50 C, 61 (vol. II), 68, 71, (vol. I), 72, 276, 278, 281, 299, 301, 378, 379 (vol. I).

2. Arhivele Ministerului de Interne, fond documentar; fond Președinția Consiliului de Miniștri.

3. Arhivele Statului — filiala Argeș, fond Prefectura Județului Argeș.

**THE 3-rd INFANTRY DIVISION —
THE INTERFERING FORCE FOR THE ANIHILATION
OF LEGIONNAIRE REBELION FROM BUCHAREST
— JANUARY 1941**

Abstract

In order to relax the situation which was becoming more explosive, Ion Antonescu ordered to the 3-rd Infantry Division, since December, to move to the capital. This task force unit was formed by the regiments 1 Vânători, 4 Dorobanți and 6 Artillery dislocated in Pitești, and 30 Dorobanți Muscel Regiment, dislocated in Câmpulung - Muscel town. The commander of the division was general Ion Borțianu.

The legionnaire rebellion started on the 21-st of January 1941, when the units of the division entered into a few sectors of the capital.

The rebels, before starting the hostilities, had occupied the buildings of some important institutions of the state like The Barracks of the Public Guards (Cazarma Gardienilor Publici), The Headquarters of the Capital Police (Prefectura Poliției Capitalei), the buildings of some ministries.

Since the 22-nd January 1941 general Ion Antonescu takes personal control of the military operations, ordering the starting of the actions for the annihilation of the rebellion.

There were important fights at

the HQ of the Capital Police (Prefectura Poliției Capitale) and at the Barracks of Public Guards (Cazarma Gardienilor Publici), where the rebels had important forcing groups. For the annihilation of the rebels resistance all kinds of arms weapons were used including mine launchers and tanks. At this objectives actioned small units from regiments 1 Vânători and 4 Argeș. The Regiment 30 Dorobanți Muscel units defended The Central Post-Office (Poșta) and The Phones' Palace (Palatul Telefoanelor).

The casualties suffered by the Division 3 Infantry were 21 dead officers, NCOs and soldiers and 53 persons with severe injuries. The rebellion casualties were bigger.

For the dead soldiers were organized national funerals. The wounded, the families and offsprings of the dead were given land lots. A great number of officers and soldiers were decorated and advanced in rank.

Just after the rebellion loss, the units of The 3-rd Infantry Division were returned into the barracks, their mission being considered finished.